

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Dijkversterking Ijsseldijk Zwolle–Olst

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 december 2024 / projectnummer: 3264

1 Advies over het MER in het kort

Het waterschap Drents Overijsselse Delta (WDO Delta) wil de dijk tussen Zwolle en Olst versterken. Voor het besluit hierover is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. Dit is gedaan in twee fases. In fase 1 (Verkenningfase) zijn de milieugevolgen van verschillende oplossingen onderzocht. Het resultaat is vastgelegd in MER deel A. Over het MER deel A heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: 'de Commissie') al een tussentijds advies uitgebracht.¹

In fase 2 (Planuitwerkingsfase) is het ontwerp nader uitgewerkt en zijn de milieugevolgen meer in detail onderzocht. Hiervoor is een MER deel B gemaakt. De provincie Overijssel heeft de Commissie gevraagd te adviseren over het MER deel B.

Wat staat in het MER?

In het MER Deel B (verder 'MER') wordt het voorkeursalternatief verder uitgewerkt. Het voorkeursalternatief (VKA) omvat vooral maatregelen tegen macroinstabiliteit (afschuiving) en piping. Door bij ruimtelijke knelpunten niet in grond te versterken maar te kiezen voor verticale pipingmaatregelen en stabiliteitsoplossingen (schermen), worden binnendijkse objecten en waarden zoveel mogelijk gespaard. In één dijkvak bestaat het VKA uit een dijkverlegging.

De versterking vindt zoveel mogelijk plaats buiten Natura 2000-gebied en buiten leefgebied van (strikt) beschermde soorten en er is geen sprake van opstuwing op de rivier. Daarnaast blijkt het met inzet van maatwerk mogelijk om alle woningen en objecten met beschermde status in het plangebied te behouden. Door bij de nadere uitwerking de principes uit het ruimtelijk kwaliteitskader toe te passen blijft de ruimtelijke kwaliteit van de IJsseldijk behouden.

Het MER beschrijft de effecten tijdens de aanlegfase en gebruiksfase. Het beschrijft daarnaast de effecten voor natuur (bomen en houtopstanden), archeologie en hinder (door bijvoorbeeld geluid, trillingen, verkeer en licht) tijdens de aanleg.

Wat is het advies van de Commissie

Het MER is helder geschreven en logisch opgebouwd. De samenvatting geeft een beknopte beschrijving van de aanleiding en doelstellingen, de voorgenomen maatregelen en de effecten daarvan. De uitwerking en onderbouwing hiervan is terug te vinden in het hoofdrapport van MER deel B en een groot aantal bijlagerapporten.

Het MER, de bijlagerapporten en het ontwerp-projectbesluit zijn gedurende een langdurig plan- en participatieproces opgesteld. In dit proces zijn verschillende stappen gezet om het dijkontwerp voor de verschillende deeltrajecten te optimaliseren en (negatieve) gevolgen voor omwonenden zoveel mogelijk te voorkomen, zo blijkt uit het MER.

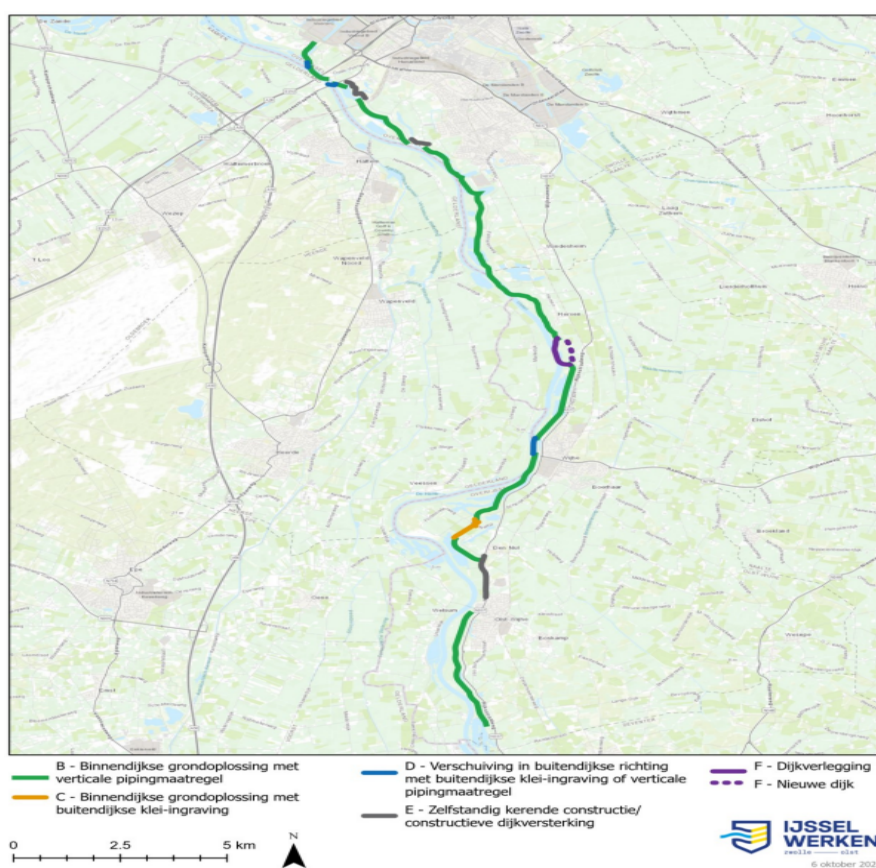
¹ Tussentijds toetsingsadvies over het milieueffectrapport, 22 mei 2019.

De Commissie stelt vast dat bij de toetsing van het MER nog belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over het project Dijkversterking Zwolle–Olst, waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen. Het betreft de volgende punten:

- **Effecten op natuur:** De hydrologische effecten op natuur als gevolg van hydrologische veranderingen.
- **Mitigerende maatregelen natuur:** Een volledig en gedetailleerd overzicht van alle mogelijke mitigerende maatregelen, zowel in ruimte als tijd.

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over het project Dijkversterking Zwolle–Olst.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.

Figuur 1: Voorkeursalternatief dijktraject Zwolle Olst (bron: MER deel B)

Achtergrond

In de derde landelijke toetsronde (2011) bleek dat de dijk tussen Zwolle en Olst grotendeels niet voldeed aan de op dat moment geldende wettelijk veiligheidseisen. Daarom is het traject IJsseldijk Zwolle–Olst opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) als onderdeel van het Deltaplan Waterveiligheid. Het betreft de dijk ten oosten van de IJssel, globaal tussen Zwolle en Olst. Het traject begint bij landgoed “de Haere” net ten zuiden van Olst en eindigt in Zwolle bij de Spooldersluis (Zwolle IJsselkanaal). Het traject Zwolle–Olst omvat één normtraject (dijktraject 53–2) en heeft een lengte van 28,9 km

Voor de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk dient de beheerder op grond van artikel 5.46 Omgevingswet een projectbesluit op te stellen. IJsselwerken – een samenwerkingsverband van Waterschap Drents Overijsselse Delta en Boskalis Nederland – heeft namens WDODelta als beheerder van de IJsseldijk tussen Zwolle en Olst het ontwerp–projectbesluit opgesteld. Het College van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Overijssel is het bevoegd gezag voor de goedkeuring van dit projectbesluit.

WDODelta heeft gekozen om direct een project–MER op te stellen omdat op voorhand niet uitgesloten kon worden dat er aanzienlijke negatieve gevolgen kunnen optreden bij de dijkversterking. Voor dit project geldt namelijk:

- Er worden maatregelen getroffen aan de IJsseldijk, een primaire waterkering, waarvan het niet is uit te sluiten dat deze maatregelen nadelige gevolgen hebben voor de omgeving (Omgevingsbesluit, Bijlage V, Project K4: werken ter beperking van overstromingen). Op basis hiervan (goedkeuringsbesluit GS op grond van art. 16.72 Ow) is het project mer–beoordelingsplichtig.
- Het is op voorhand niet uit te sluiten dat de dijkversterking significant negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000–gebied Rijntakken als gevolg van verstoring, oppervlakteverlies of stikstofdepositie.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie mer is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel – moet goedkeuring geven aan dit projectbesluit.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer 3264 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar beoordeling toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvulling. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel. In de tekst wordt ook een aantal aanbevelingen gedaan. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Algemene indruk

De dijkversterking tussen Olst en Zwolle is een omvangrijk project doordat het een lang dijktraject betreft. Het MER is dan ook uitgebreid, wat maakt dat informatie niet altijd gemakkelijk te vinden is. Gedurende meerdere jaren is gewerkt aan het ontwerp voor de dijkversterking en aan het MER, waardoor de natuur–informatie in het MER niet altijd de laatste stand van zaken weergeeft (zie ook paragraaf 2.4 van dit advies).

Het MER beschrijft de effecten tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase. Met MER laat zien dat het VKA voldoet aan de normen voor hoogwaterveiligheid. Het beschrijft negatieve effecten voor natuur (bomen en houtopstanden), archeologie en hinder (door bijvoorbeeld geluid, trillingen, verkeer en licht) tijdens de aanleg. Voor de realisatie is een doorlooptijd van zes jaar voorzien. De Commissie beveelt aan om gedurende de uitvoering in te spelen op nieuwe kennis over (veranderingen in) de omgeving, om negatieve effecten tijdens de uitvoering zoveel mogelijk te beperken.

Het MER, de bijlagerapporten en het ontwerp-projectbesluit zijn gedurende een uitgebreid plan- en participatieproces opgesteld. Het MER laat zien dat in dit proces verschillende stappen zijn gezet om het dijkontwerp voor de verschillende deeltrajecten te optimaliseren en (negatieve) gevolgen voor omwonenden zoveel mogelijk te voorkomen, met aandacht voor het aspect duurzaamheid. Ook bij het ter inzage leggen van het ontwerp-projectbesluit en MER deel B zal sprake zijn van een uitgebreid participatieproces met de omgeving.

2.2 Integraal Rivier Management

De ministers van Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (inmiddels Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties willen samen met provincies en waterschappen een integrale langetermijnvisie voor de riviersystemen van Rijn en Maas opstellen. Dit programma Integraal Riviermanagement (IRM)² richt zich op waterveiligheid, bevaarbaarheid, zoetwatervoorziening, natuur en ruimtelijke kwaliteit. In het rivierengebied zijn er aandachts- en verbeterpunten bij zowel laag- als hoogwater. Daarvoor zijn maatregelen nodig ten aanzien van de rivierbodembodem en de afvoer- en bergingscapaciteit. Het programma beschrijft strategische keuzes, maar bevat nog geen concrete maatregelen. Daarvoor is meer kennis nodig over de gevolgen van klimaatverandering en de haalbaarheid van ingrepen. De Commissie acht het dan ook begrijpelijk dat de relatie met het programma IRM niet expliciet is beschouwd in het MER.

In haar toetsingsadvies over het MER voor het programma IRM heeft de Commissie aanbevolen om bij de uitwerking van maatregelen te onderzoeken in hoeverre lopende programma's (waaronder het HWBP) een bijdrage kunnen leveren aan de doelen van IRM. De Commissie beveelt aan de uitwerking van het programma Integraal Rivier Management te volgen en na te gaan wat de relatie is met het project Dijkversterking IJsseldijk Zwolle-Olst.

2.3 Ontwerpkeuzes dijkverbetering

De ontwerpkeuzes per deeltraject zijn in het MER deel B helder toegelicht. Ten aanzien van deze ontwerpkeuzes merkt de Commissie het volgende op:

Bekleding buitentalud

Het is positief dat het eerder door de Commissie geadviseerde onderzoek naar de sterkte van de dijkvegetatie is uitgevoerd en heeft geleid tot het kunnen sparen van rode lijstsoorten.

² Zie [Samen bouwen aan het rivierengebied van de toekomst | Bouwplaats IRM](#)

Maatregelen tegen piping

Piping is de technische benaming van het proces waarbij gronddeeltjes door uittredend kwelwater worden meegenomen, zodat er een pipe (pijpvormige holte) gaat groeien richting het buitenwater. Door ondermijning van de dijk kan er dan een bres ontstaan en een overstroming optreden. In veel deeltrajecten omvat het VKA een verticale pipingmaatregel, zoals een ondoorlatend scherm (heavescherm) of een doorlatend scherm, zoals verticaal zanddicht geotextiel.

Een heavescherm wordt idealiter zo ver mogelijk landinwaarts geplaatst. Het valt de Commissie op dat van dit waterbouwkundige ontwerpprincipie in verschillende dijktrajecten is afgeweken. In enkele deeltrajecten is gekozen voor een heavescherm ter plaatse van de buitenkruinlijn. Deze keuze is ingegeven door ruimtelijke beperkingen, zoals de aanwezigheid van bomen aan de landzijde van de dijk. Door een heavescherm wordt de vorming van een pipe tot aan het scherm niet tegengegaan; hooguit wordt voorkomen dat deze doorgroeit tot aan het buitenwater. Als een groeiende pipe een heavescherm bereikt, dan zal deze zich naar verwachting in langsrichting uitbreiden. Bij een scherm dat verder van de binnentoe of zelfs in het buitentalud wordt geplaatst, ontstaan dus mogelijk ontgrondingen met mogelijk schade onder de dijk tijdens hoogwater.

De Commissie beveelt aan om bij de nadere detaillering van het ontwerp nog eens kritisch te kijken naar de positionering van de heaveschermen. Een andere mogelijkheid is te zorgen voor een dusdanige detaillering dat de gevolgen van ondermijning van de dijk nabij het scherm zo goed mogelijk beheersbaar blijven.

Zo beveelt de Commissie aan om de overgangen en/of aansluitingen van de verschillende typen verticale pipingmaatregelen zorgvuldig vorm te geven. Oplettendheid is geboden, want dit zijn geen aspecten die aan bod komen in de reguliere Ontwerp- en Beoordelings Richtlijnen (OBORs) voor traditionele (gesloten) heaveschermen en doorlatende schermen zoals verticaal zanddicht geotextiel. Bij de aansluiting van een (relatief licht) scherm dat alleen dient ter voorkoming van een dijkdoorbraak door piping op een (relatief zwaar) scherm dat ook als stabiliteitsverhogende constructie dient, is aandacht nodig voor eventuele verschilvormingen. En bij de aansluiting van een doorlatend scherm zoals een verticaal zanddicht geotextiel op een ondoorlatend scherm is aandacht vereist voor het effect van een groeiende pipe rond de overgang.

Zelfstandig kerende constructies

In enkele deeltrajecten is gekozen voor een zelfstandig kerende damwandconstructie in de buitenkruinlijn om binnendijkse bebouwing te sparen. Een dergelijke constructie zal het afschuiven van het binnentalud bij hoogwater echter niet tegengaan; ze voorkomt hooguit dat een afschuiving zal leiden tot een bres in de waterkering.

Aanbevolen wordt om na te gaan of en met welke kans schade aan bebouwing en bijvoorbeeld de weg op de dijk is te verwachten tijdens een hoogwater, en de gekozen oplossing te heroverwegen als de kans op substantiële schade en/of gevaar voor omwonenden daartoe aanleiding geeft.

2.4 Natuur

De gevolgen voor natuur zijn uitgebreid beschreven in het MER en Achtergrondrapport Natuur en de bijbehorende bijlagen. De belangrijkste effecten treden op als gevolg van ruimtebeslag, stikstofdepositie en verstoring tijdens de uitvoeringsfase.

Gebruikte gegevens

Voor natuur is veel informatie verzameld en veel onderzoek gedaan. De Commissie heeft geconstateerd dat in het MER (maart 2024) niet altijd de meest recente gegevens over het voorkomen van beschermde soorten en habitatrictlijnsoorten zijn gebruikt. Tijdens het locatiebezoek³ is aangegeven dat er in augustus 2024 een actualisatie van de uitgevoerde onderzoeken heeft plaatsgevonden waarin een vergelijkbaar beeld ten aanzien van verspreiding van beschermde soorten naar voren kwam. Dit onderzoek is door de Commissie niet betrokken bij dit advies. Verder zijn bij de beschrijving van het huidig voorkomen van Natura 2000-broedvogels in de Rijntakken niet de meest actuele gegevens over aantallen en trends van SOVON gebruikt. Bij de woudaap is bijvoorbeeld in de Passende beoordeling aangegeven dat tussen 2009 en 2013 gemiddeld vier broedparen voorkwamen en dat de trend positief is. Na 2013 heeft er echter nog een verdere afname van het aantal broedparen plaatsgevonden tot slechts 1 of helemaal geen broedpaar en is de trend negatief⁴.

De Commissie ziet ten aanzien van de gebruikte gegevens een belangrijk aandachtspunt voor het vervolg, maar constateert tegelijkertijd dat dit niet leidt tot het ontbreken van essentiële informatie die tot andere afwegingen zal leiden. Voor beoordeling van de effecten op Natura 2000-vogelsoorten is namelijk een worst case inschatting gemaakt op basis van (potentiële) leefgebieden. Wel heeft het mogelijk gevolgen voor aanscherping van de mitigerende maatregelen in de uitvoeringsfase. De Commissie beveelt daarom aan om het geactualiseerde onderzoek van augustus 2024 en de actuele vogelgegevens van SOVON te betrekken voor het nemen van de vervolgbesluiten (vergunning Flora- en fauna-activiteit en Natura 2000-activiteit).

Hydrologie

De gevolgen van de verticale constructies zijn in het deelrapport Water beoordeeld op de gevolgen voor natuur. Het deelrapport stelt dat negatieve gevolgen op natuurwaarden (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000-gebieden) als gevolg van hydrologische veranderingen zijn uitgesloten. In bijlage 1 en 2 van dit deelrapport zijn de resultaten van de modelberekeningen op de stijghoogten van grondwater weergegeven. Het bepalen van de stijghoogten is van belang om vervolgens in te kunnen schatten welke gevolgen optreden voor grondwaterafhankelijke, beschermde natuurtypen in het studiegebied.

In droge situaties daalt de stijghoogte lokaal met 0,5 m, zoals bij Olst waar het natuurbeheertype N12.03 Glanshaverhooiland voorkomt. Deze daling van de stijghoogte zal binnen het NNN- en Natura 2000-gebied uiteindelijk doorwerken in een daling van de freatische grondwaterstanden, zoals ook in het Achtergrondrapport Water terecht is geconstateerd. Het MER geeft echter niet aan of binnen het invloedsgebied grondwaterafhankelijke NNN-natuurbeheertypen en de Natura 2000-habitattypen en/-leefgebieden voorkomen. Zonder die uiteenzetting is onvoldoende onderbouwd dat negatieve

³ Op 11 oktober 2024 heeft de Commissie een deel van het projectgebied bezocht en onder andere gesproken met de heer Bakker.

⁴ [Natura 2000-gebied Rijntakken | Sovon Vogelonderzoek](#)

effecten op natuur als gevolg van hydrologische veranderingen zijn uitgesloten. Dit is ook belangrijk in het licht van voortschrijdende verdroging van de uiterwaarden. Een nadere onderbouwing is ook van belang om aan te tonen dat het project uitvoerbaar is binnen de kaders van de natuurwetgeving (Natura 2000) en Omgevingsverordening (NNN).

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, deze hydrologische effecten op natuur als gevolg van hydrologische veranderingen in beeld te brengen. Daarbij adviseert de Commissie om na te gaan in hoeverre negatieve effecten door optimalisatie van het ontwerp te vermijden zijn.

Stikstofdepositie

Tijdens de aanlegfase van het project wordt een toename van stikstofdepositie berekend. Door interne saldering en externe saldering met agrarische bronnen uit de omgeving kan een toename van stikstofdepositie voor een groot deel voorkomen worden, waaronder op het zeer stikstofgevoelige Natura 2000-gebied Veluwe. Daarbij is ook gekeken naar het 'additionaliteitsbeginsel' (de vraag of de vermindering van emissies bij de saldogevers niet al nodig is voor het behoud van de natuur en het halen van de Natura 2000-doelen in de betreffende natuurgebieden). In de additionaliteitstoets is onderbouwd dat er sprake blijft van een blijvende dalende trend van stikstofdepositie, op basis waarvan is geconcludeerd dat de saldogevers niet nodig zijn om de vereiste daling van stikstofdepositie in de omliggende Natura 2000-gebieden te waarborgen. Deze uitwerking in de Passende beoordeling is op zich navolgbaar voor de Commissie, maar zij heeft geen uitgebreide juridische beoordeling gedaan van de effectiviteit van het stikstofbeleid van de provincie. De Commissie merkt wel op dat er steeds meer jurisprudentie verschijnt rondom dit thema waaruit blijkt dat het belangrijk is om bij de onderbouwing van de dalende stikstoftrend uit te gaan van vastgesteld beleid en niet van onzekere beleidsvoornemens. De Commissie wijst verder ook op een recente uitspraak met betrekking tot intern salderen dat ook gevolgen heeft voor extern salderen met een milieutoestemming⁵.

Op habitattypen direct grenzend aan de te versterken dijkvakken kan een depositietoename echter niet geheel voorkomen worden met interne en externe saldering. Deze toename (op de habitattypen H6120 Stroomdalgraslanden, H6430C Ruigten en zomen (moerasspirea), H6510A Glanshaverhooilanden, H91E0C Beekbegeleidende bossen en leefgebied van de vogelsoorten kwartelkoning en watersnip) is op hexagonniveau ecologisch beoordeeld in de Passende beoordeling. Op de locaties met een depositietoename is op basis van een aantal ecologische argumenten geconcludeerd dat er geen sprake is van een significant negatief effect: de depositie is tijdelijk van aard en vindt plaats op een klein areaal, er is op die specifieke locatie geen sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde, de kwaliteit van het habitatype is goed en/of de trend is positief, er is geen sprake van een verslechtering (conclusie Natuurdoelanalyse) en/of er zijn andere sturende factoren belangrijker zoals adequaat beheer. Specifiek voor het habitatype H6510A Glanshaverhooiland speelt mee dat de locatie met de hoogste depositietoename reeds door het ruimtebeslag zal verdwijnen. Dit ruimtebeslag wordt elders gecompenseerd, zie hieronder. Deze locatiespecifieke ecologische beoordeling is voor de Commissie navolgbaar.

⁵ ABRvS 18 december 2024, ECLI:NL:RVS:2024:4923

Op 1 oktober 2024 is AERIUS Calculator geactualiseerd. De nieuwe versie moet worden toegepast in lopende procedures. Voor dit project zijn reeds herberekeningen uitgevoerd, maar een onderbouwing of de voorgestelde externe saldering en de conclusies van de effectbeoordeling nog steeds passend zijn, zijn niet meer in het MER en de achtergrondrapporten opgenomen. De Commissie beveelt daarom aan om zo nodig de uitkomsten van de herberekening mee te nemen in de Natura 2000 vergunningprocedure.

Monitoring vegetatie

De Commissie beveelt wel aan om de ontwikkeling van de vegetatie nabij het dijktraject na de werkzaamheden te monitoren en om maatregelen achter de hand te hebben wanneer de kwaliteit achteruitgaat en er bijgestuurd moet worden. Hierbij kan bijvoorbeeld aangesloten worden bij het opgestelde herstelplan NNN, waarin gestreefd wordt om met aanvullende maatregelen de botanische kwaliteit van het dijktralud te behouden en verbeteren, maar waarin monitoring ook ontbreekt.

Compensatie H6510A glanshaverhooiland

Omdat het habitatype H6510A Glanshaverhooiland op het dijktralud voorkomt kan niet voorkomen worden dat deze (grotendeels tijdelijk) wordt aangetast door ruimtebeslag. Dit is in de Passende beoordeling beoordeeld als een significant negatief effect waarvoor een ADC-toets⁶ (hoofdstuk 8 van de rapportage 'Voortoets en Passende beoordeling (ADC-toets)') correct is doorlopen. De compensatie van het verlies van het habitatype is op hoofdlijnen uitgewerkt. Een perceel wordt opgehoogd zodat deze aansluit op een aangrenzend glanshaverhooiland en de inundatiefrequentie past bij de ecologische vereisten van dit graslandtype. De Commissie merkt op dat het belangrijk is om, bij de nadere bepaling van de op te brengen grond, niet alleen te kijken naar de reeds aanwezige grondsoort van het aanliggende glanshaverhooiland, maar ook naar de bodemchemie. Voorkomen moet worden dat te voedselrijke grond (bijvoorbeeld door een agrarische gebruiksachtergrond) gebruikt wordt. Monitor vervolgens ook de ontwikkeling van het glanshaverhooiland en stuur bij wanneer nodig.

Mitigerende maatregelen

Het betreft een omvangrijk project met invloed op een groot aantal beschermde natuurwaarden wat leidt tot een omvangrijke effectbeoordeling met vele achtergronddocumenten en bijlagen. Naast algemene uitgangspunten voor de uitvoering zijn in de verschillende rapportages een groot aantal mitigerende maatregelen, om negatieve effecten te verminderen of voorkomen, beschreven. Een compleet overzicht met de effectiviteit van alle mitigerende maatregelen ontbreekt in het MER en door de vele verwijzingen naar (bijlagen van) bijlagen is het niet navolgbaar of er voldoende effectieve mitigerende maatregelen voorhanden zijn die negatieve effecten kunnen voorkomen of verminderen. Zo mist in het mitigatie overzicht bijvoorbeeld de maatregel om waterplassen met zand te dempen om vertroebeling tegen te gaan en dat schepen niet op vol vermogen aanleggen om afkalving van oevers te voorkomen.

⁶ Het doorlopen van de ADC-toets is nodig als aantasting van Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten is. Deze toets bestaat op grond van artikel 8.74b, tweede lid, Besluit kwaliteit leefomgeving uit de volgende vragen: A: zijn er geen alternatieve oplossingen? D: dient de activiteit een dwingende reden van groot openbaar belang? C: worden de nodige compenserende maatregelen getroffen om de algehele samenhang van Natura 2000 te bewaren?

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER, voorafgaand aan de besluitvorming, een volledig overzicht op te stellen (bijvoorbeeld een tabel) van alle mitigerende maatregelen voor Natura 2000, beschermde soorten en NNN, gekoppeld aan de geconstateerde negatieve milieueffecten. Daarmee wordt aantoonbaar dat alle nodige maatregelen getroffen worden om te voldoen aan de natuurwetgeving, en kan tijdens de uitvoering bijgestuurd worden.

2.5 Landschap, cultuurhistorie, ruimtelijke kwaliteit

Landschap en cultuurhistorie

Het landschap tussen Zwolle en Olst is van hoge kwaliteit en het is dan ook terecht dat het MER hier veel aandacht aan heeft besteed. De informatie over landschap is toereikend om de effecten daarop volwaardig te kunnen meewegen in de besluitvorming. Wel heeft de Commissie enkele aanbevelingen voor het vervolg.

In het Ruimtelijk Kwaliteitskader 2.0 zijn de landschappelijke waarden goed op een rij gezet voor de verschillende dijkfamilies en dijktypen. Deze dijktypen zijn goed herkenbaar voor de lezer. Het MER werkt echter met dijkmodules. Per dijkmodule is er aangegeven of er effecten zijn, waarna tekstuele uitleg volgt. Overweeg om de informatie ook per dijkfamilie en dijktype te presenteren.

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit heeft in deze fase van het MER twee dimensies: 1) het behouden van bestaande kwaliteiten door middel van een goede landschappelijke inpassing, en 2) het bieden van meekoppelkansen voor belanghebbende partijen. Hierbij wordt verwezen naar het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

Daarmee is ruimtelijke kwaliteit zowel één van de (secundaire) doelen als één van de mogelijke milieueffecten. Het Ruimtelijk Kwaliteitskader 2.0 brengt de inpassing en meekoppelkansen goed in beeld.

Tevens is er een achtergronddocument voor landschap opgesteld waarin is ingegaan op ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke kwaliteit is aan de voorkant van het ontwerpproces goed meegenomen in het tot stand brengen van het VKA. Om zowel de effecten op ruimtelijke kwaliteit als de mate van doelrealisatie goed in beeld te brengen, kan de informatie over ruimtelijke kwaliteit, die nu op verschillende plaatsen in het MER is weergegeven, samengebracht worden in een overzichtstabel. Hiermee wordt het voor bestuurders direct duidelijk of en in hoeverre met het besluit tegemoetgekomen wordt aan de vereisten van het HWBP.

2.6 Wonen, werken en leefomgeving

In het MER is per deeltraject gedetailleerd ingegaan op de effecten thema's wonen, werken, landbouw, scheepvaart, recreatiekwaliteit, verkeersfunctie, geluidhinder en trillingshinder.

Het MER geeft duidelijk inzicht in de te verwachten effecten van de realisatiefase en de gebruiksfase. Op perceels- of woningniveau is beschreven welke effecten er zijn te verwachten op de hierboven genoemde thema's. De Commissie is van mening dat de uitgebreide uitwerking en gedegen effectbeschrijving van dit thema een goede bijdrage kan leveren aan het meewegen van deze aspecten bij de besluitvorming.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dr. Roeland During

drs. Janet Eilering (secretaris)

ing. Dorien Grote Beverborg MSc

dr. ir. Ruben Jongejan

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

ir. Ruud Westerhof

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Het projectbesluit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor projecten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een milieueffectrapport (MER) vereist zijn. Uit [Bijlage V van het Omgevingsbesluit](#) onder de Omgevingswet volgt om welke projecten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om het project K4. "Werken ter beperking van overstromingen". Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een project-MER opgesteld. In dit geval betreft het MER deel B waarvoor het milieueffectrapport is opgesteld.

Bevoegd gezag besluit(en)

Provincie Overijssel.

Initiatiefnemer besluit

Het waterschap Drents Overijsselse Delta (WDODelta).

Bevoegd gezag mer-procedure

Provincie Overijssel.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3264](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage

A. v. Schendelstraat 760

3511 MK Utrecht

t 030-2347666

e info@commissiemer.nl

w commissiemer.nl